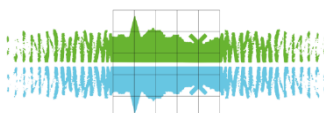

Erfbepplantingsplan 'Eureca'

September 2025

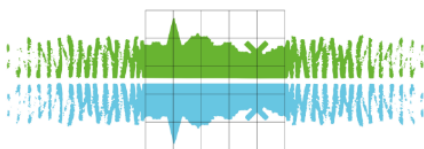

Landschapsbeheer Friesland

Colofon

Landschapsbeheer Friesland

Commissieweg 15
9244 GB Beetsterzwaag
0512 – 38 38 00
www.landschapsbeheerfriesland.nl

Landschapsbeheer Friesland

In samenwerking met:

Louis Bolk Instituut

Kosterijland 3-5
3981 AJ Bunnik
0343 – 52 38 60
www.louisbolk.nl

Vivara Pro

Overloonseweg 11c
5821 EE Vierlingsbeek
0478 – 51 79 45
www.vivarapro.nl

In opdracht van:

Provinsje Fryslân

Tweebaksmarkt 52
8911 KZ Leeuwarden
058 – 29 25 925
www.fryslan.frl

Voorliggende rapportage is tot stand gekomen en gefinancierd in het kader van het LIFE IP All4Biodiversity programma.

Samen Natuurlijk!
Landbouw en natuur verdienen beter
www.all4biodiversity.nl [@All4biodiversity](https://twitter.com/All4biodiversity)

Status: Concept V3 (definitief)

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	1
2. HUIDIGE SITUATIE	2
3. ONTWERP	3
3.1. VOORZIJD E WOONERF	3
3.1.1. FRUITBOMEN (1A)	3
3.1.2. VELDESDOORNHAAG MET LEILINDES (1B)	3
3.2. WESTZIJDE ERF	4
3.2.1. (WIND)SINGEL (2)	4
3.3. ZUIDOOSTZIJDE ERF	4
3.3.1. ELZENSINGEL (3A)	4
3.3.2. STRUIKVORMERS (3B)	5
3.4. OOSTZIJDE ERF	5
3.4.1. VELDESDOORNHAAG (4A)	5
3.5. MIDDEN ERF	6
3.5.1. KLEINFRUIT (5)	6
4. BEPLANTINGSLIJST	7
5. .ERFONTWERP	8

1. Inleiding

Het project

In het kader van het LIFE project All4Biodiversity heeft provincie Fryslân de wens geuit voor het opstellen van erfontwerpen bij agrarische bedrijven op Schiermonnikoog. Een erf wordt vaak als 'stepping-stone' gezien binnen een ecologisch netwerk. Veel inheemse soorten gebruiken de erven als leefgebied en om van het ene gebied naar het andere gebied te kunnen migreren. Dit betreft o.a. soorten met een beperkte mobiliteit (zoals de egel). Groene elementen op het erf zijn niet alleen zeer waardevol voor het versterken en het behoud van allerlei kenmerkende plant- en diersoorten (goed voor de biodiversiteit), maar zorgen bovendien voor een aantrekkelijk landschap om in te recreëren en te wonen. Bebouwing wordt op deze manier beter in het landschap ingepast.

Achtergrond en doelstelling

Ons landschap is mede ontstaan door menselijk handelen. Door een combinatie van bodem, hydrologie en inrichting door de mens, is een rijk en gevarieerd landschap ontstaan. Ieder landschap heeft zijn eigen karakteristieken, met bijbehorende landschapstypen en ook de flora en fauna die daarbij horen, oftewel de biodiversiteit. Door ons gebruik van het landschap, 'slijt' het landschap op veel plekken, waarmee belangrijke onderdelen uit het landschap verdwijnen.

Het landschap van Schiermonnikoog wordt grotendeels gekenmerkt door de het Nationaal Park Schiermonnikoog, dat in beheer is bij Natuurmonumenten in samenwerking met Rijkswaterstaat. Veruit het grootste gedeelte van het eiland is een dynamisch landschap. De wind en de zee (de getijden) hebben het eiland gevormd; de duinen, het wad, de kwelders en de bossen. In de Banckspolder heeft de mens het landschap meer naar haar hand gezet. Hier wordt het bedijkingslandschap teruggevonden, in combinatie met het ruilverkavelingslandschap.

De boerenerven in de Banckspolder zijn karakteristiek voor het eiland en zijn van veraf goed in het landschap zichtbaar. Boerenerven zijn voor een aanzienlijk deel groen aangekleed, door middel van windsingels, hagen, (fruit)bomen, laanbomen et cetera. Deze groene onderdelen verfraaien het erf, zorgen voor beschutting, zorgen voor een mooie inpassing van het erf in het landschap én bieden leefruimte aan een verscheidenheid aan vogels, insecten en kleine zoogdieren. De bomen en struiken zorgen voor voedsel, beschutting en bieden nestgelegenheid op en rond het erf. De erven zijn in het open polderlandschap van Schiermonnikoog een onmisbare schakel voor deze soorten om zich door het gebied te bewegen. De erven liggen in een belangrijk weidevogelgebied dat wordt gekenmerkt door open graslandpercelen met greppels.

Doel van het project is om de biodiversiteit op kansrijke locaties op Schiermonnikoog te vergroten. Dit door middel van het terugbrengen van beplanting die typerend is voor boerenerven en waarbij de aanwezige bebouwing beter in het landschap wordt ingepast. Het ontwerp houdt dan ook rekening met de aanwezige gebiedswaarden die de basis dienen voor de inrichting van het erf. Daarbij wordt uitgegaan van inheemse en streekeigen beplanting.

2. Huidige situatie

Het erf van 'Eureca' is één van de drie boerenerven langs de Heereweg. Op het erf is sprake van een klassieke indeling: de voorzijde van het erf, gericht op de Heereweg. Het bedrijfsgedeelte is aan de achterzijde gesitueerd, waarbij de zichtlijnen en de activiteiten op de polder zijn gericht. Ten oosten van de boerderij is het recreatiegedeelte met een groepsaccommodatie en een voetbalveldje.

Rondom het erf is veel beplanting aanwezig. Aan de westkant ligt een dichte windsingel, die tot ongeveer driekwart van de lengte van het erf reikt. Aan de oostkant zorgen heggen en struiken voor de nodige beschutting. Ook de noordkant van het erf is vrij beschermt door bomen en struiken. Op de noordoosthoek van het erf staat een solitaire boom.

Door de ligging van het erf langs de Heereweg en op de route tussen veerhaven en het dorp, fietsen en wandelen vele toeristen langs het erf. De groene aankleding van het erf is daarom erg belangrijk voor de uitstraling. De open uitstraling van het voorerf en de windsingels aan weerszijden van het bedrijfsgedeelte zorgen ervoor dat het erf goed is ingepast in de open polder. Opvallend is het ontbreken van de windsingel langs het zuidelijkste deel van het erf, waardoor hier nog vrij uitzicht op het bedrijfsdeel mogelijk is. Vanuit de gemeente luidt het advies in de visie op de boerenerven op het eiland om dit gedeelte groen in te passen in de omgeving. Aan de oostrand van het erf ligt het pad en voetbalveld buiten het groen ingepaste erf. Het toevoegen van erfbepanting zorgt hier voor een betere inpassing van het erf in het landschap.

3. Ontwerp

3.1. Voorzijde woonerf

3.1.1. Fruitbomen (1a)

Het woonhuis wordt op dit moment verbouwd. Na de verbouwing is ook de voortuin toe aan een opwaardering. De voortuin bestaat nu met name uit een gazon met windsingel parallel aan de Heereweg. Deze locatie is daarom uitermate geschikt voor de aanplant van enkele (hoogstam)fruitbomen. Hiermee wordt een kleine fruitboomgaard gecreëerd.

- Aantal: 3 stuks.
- Soorten: 2x handappel, 1x pruim.

3.1.2. Veldesdoornhaag met leilindes (1b)

Langs het toegangspad zorgt een wit hek voor de afscheiding tussen pad en woonerf. Door de aanplant van een veldesdoornhaag ter vervanging van het hek, wordt een vriendelijkere uitstraling gecreëerd. Onder meer kunnen er beschutting in vinden. Het aanplanten van leilindes tussen de haag zorgt voor een extra aankleding van de strook.

Het betreffende hek, dat wordt vervangen door een veldesdoornhaag voor een vriendelijkere uitstraling.

- Aanplant veldesdoorn in een enkele rij, vijf stuks per meter.
- Aanplant leilindes: 11 stuks, inclusief rek, tussen de heg.
- Totale lengte: 26 meter. Ter plaatse van de leilindes wordt steeds een halve meter vrij gehouden. Dit komt afgerond neer op 23 meter waarover de heg wordt geplant.
- Beheer de haag als knipheg door deze één à twee keer per jaar te snoeien. Zo blijft deze laag en wordt het uitzicht van en naar het woonerf behouden.

3.2. Westzijde erf

3.2.1. (Wind)singel (2)

West van het achterste deel van het erf wordt een (wind)singel aangeplant. Hierdoor wordt ook dit deel beter beschermt en wordt het vrije zicht op het bedrijfsgedeelte van het erf ontnomen. De singel sluit aan bij de singel ten noorden van de plantlocatie, zodat er uiteindelijk over de gehele westzijde van het erf een singel staat.

- Aanplant in een enkele rij, twee stuks per meter.
- Vanwege het open karakter van het gebied, is het niet wenselijk hoog opgaande beplanting te planten. Daarom worden alleen struikvormers aangeplant (zie beplantingslijst). Zo wordt een overgang van het besloten erf, naar het open weidegebied gerealiseerd.
- Lengte: 57 meter.

De huidige windsingel stopt vrij abrupt, zoals rechts in de foto is te zien. De verlenging van de singel wordt aangeplant ten westen van de 'vangrails'.

3.3. Zuidoostzijde erf

3.3.1. Elzensingel (3a)

Evenals aan de westkant, wordt aan de oostkant een (wind)singel aangeplant voor meer beschutting en het wegnemen van het vrije zicht op het erf. Vanwege de sloot die er loopt, leent de locatie zich perfect voor een elzensingel.

- Aanplant bovenin het talud aan de westkant van de sloot, in een enkele rij, twee stuks per meter.
- Soorten: zwarte els (75%) en struikvormers (25%, zie beplantingslijst).
- Lengte: 30 meter.

3.3.2. Struikvormers (3b)

De zuidhoesthoek van de kuilplaten ligt enigszins verhoogd en is op dit moment vrijwel onbegroeid. De aanplant van struikvormers zorgt voor meer beschutting en ontnemt het vrije zicht op de kuilbulten vanuit de polder. Met name egelantier en hondsroos (beide gebiedseigen rozensoorten) zijn uitermate geschikt voor deze locatie en bieden meerwaarde voor zowel insecten als vogels.

Een klein gedeelte van de onbegroeide helling bestaat uit open zand, gericht op het zuiden.

Dergelijke plekjes kunnen

bijzonder waardevol zijn voor diverse insectensoorten zoals dagvlinders om op te warmen. Deze locatie wordt daarom niet beplant.

- Aanplant in een enkele rij, twee stuks per meter.
- Soorten: hondsroos en egelantier (om en om).
- Lengte: 23 meter.

De betreffende strook met open zand. Tijdens het bezoek warmde een kleine vos zich op in de voorjaarszon.

3.4. Oostzijde erf

3.4.1. Veldesdoornhaag (4a)

Om het betonpad en voetbalveld beter bij het erf te betrekken, wordt een veldesdoornhaag aangeplant. Het voetbalveld wordt daardoor eveneens afgescheiden van het betonpad, wat zorgt voor meer veiligheid. De opening in de heg voor het betreden van het voetbalveld wordt niet recht tegenover de opening vanaf het erf gemaakt, om de kans op onverwacht overstekende kinderen over het betonpad zo klein mogelijk te maken. Aan de westkant van het betonpad is reeds een robuuste heg gesitueerd, waarvan onder meer de mussen gretig gebruik maken. De nieuw aan te planten haag sluit hier op aan en vormen een uitbreiding van hun leefgebied.

- Aanplant in een dubbele rij, totaal zeven stuks per meter (ca. 30cm afstand tussen de rijen).
- Beheer de haag als knipheg door deze één à twee keer te snoeien. Op deze manier blijft het uitzicht van en naar de polder behouden en vormt de beplanting geen bedreiging voor het weidevogelgebied.
- Lengte: 184 meter.

3.4.2. Solitaire boom (4b)

Een populier markeert het begin van het betonpad. Deze boom staat aan de westkant van de oprit. Door ook aan de oostkant een solitaire boom te planten, wordt het betonpad daadwerkelijk bij het erf betrokken.

- Soort: schietwilg, passend bij het open karakter van het landschap.
- Beheer de wilg als knotwilg door deze eens per twee à drie jaar te knotten. Op deze manier vormen de takken geen beperking voor groot verkeer over het betonpad.

De oostkant van het erf, waar het betonpad en voetbalveld nu als het ware buiten het erf liggen. De oprit van het betonpad wordt nu nog alleen aan de westkant gemarkeerd door een solitaire populier.

3.5. Midden erf

3.5.1. Kleinfruit (5)

Langs de stallen is een smalle strook groen gesitueerd. Door de aanplant van kleinfruit wordt het aanzicht verfraaid. De vruchten kunnen worden gegeten door mensen.

- Aanplant in een enkele rij, twee meter onderlinge plantafstand.
- Soorten: aalbes, framboos, kruisbes, zwarte bes.
- Aantal: 46 stuks.
- Lengte: 92 meter.

4. Beplantingslijst

BOOMVORMERS				
Nr.	Soort (Nederlandse naam)	Wetenschappelijke naam	Aantal (st.)	Maat
1a.	Fruitbomen*		3	Hoogstam maat 10-12
	Handappel		2	
	Pruim		1	
1b.	Veldesdoornhaag		130	Bosplantsoen
	Veldesdoorn	<i>Acer campestre</i>	130	
1b.	Leilindes		11	Maat 10-12
	Leilinde incl. rek	<i>Tilia europaea 'Pallida'</i>	11	
2.	Windsingel		114	Bosplantsoen
	Boswilg	<i>Salix caprea</i>	10	
	Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>	10	
	Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	10	
	Grauwe wilg	<i>Salix cinerea</i>	10	
	Hondsroos	<i>Rosa canina</i>	10	
	Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>	10	
	Veldesdoorn	<i>Acer campestre</i>	10	
	Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>	10	
	Zachte berk	<i>Betula pubescens</i>	34	
3a.	Elzensingel		60	Bosplantsoen
	Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>	3	
	Egelantier	<i>Rosa rubiginosa</i>	2	
	Gelderse roos	<i>Viburnum opulus</i>	2	
	Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	2	
	Kruipwilg	<i>Salix repens</i>	2	
	Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>	2	
	Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>	2	
	Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	45	
3b.	Struikvormers		46	Bosplantsoen
	Egelantier	<i>Rosa rubiginosa</i>	23	
	Veldesdoorn	<i>Rosa canina</i>	23	
4a.	Veldesdoornhaag		1288	Bosplantsoen
	Veldesdoorn	<i>Acer campestre</i>	130	
4b.	Solitaire boom		1	Maat 14-16
	Schietwilg	<i>Salix alba</i>	1	
5.	Kleinfruit*		46	Bosplantsoen
	Aalbes	<i>Ribes rubrum</i>	12	
	Framboos	<i>Rubus idaeus</i>	10	
	Kruisbes	<i>Ribes uva-crispa</i>	12	
	Zwarte bes	<i>Ribes nigrum</i>	12	
MATERIALEN				
	Type		Aantal (st.)	
	Boompalen		30	

*eetbaar

5. Erfontwerp

